

Put ispod trnovitog krova

Evropska komisija pravi ustupke u taksonomiji zelenih finansija

Dometi i ograničenja klimatske politike oslonjene na cenu CO₂

EU poravnava uslove mehanizma graničnog prilagođavanja CO₂

Poljska po nemačkom modelu izdvaja energiju uglja u zaseban entitet

Češka: Vladina komisija da izračuna cenu energetske tranzicije

Ukrajini potrebni stabilni zakoni za uspešnu energetska tranziciju

Globalna proizvodnja uglja porašće za 3,5% 2021.

Sedam EU zemalja obustavlja garancije izvoza fosilnih goriva

Evropa rizikuje da zarobi 87 mlrd evra u neiskorišćene investicije

Dometi i ograničenja klimatske politike oslonjene na cenu CO ₂	OVDE
EU poravnava uslove mehanizma graničnog prilagođavanja ugljenika	OVDE
Evropska komisija pravi ustupke u taksonomiji zelenih finansija	OVDE
Poljska po nemačkom modelu izdvaja energiju uglja u zaseban entitet	OVDE
Poljska će subvencionisati TE na ugalj, zbog visoke cene CO ₂	OVDE
Poljska gasom zamenjuje TE na ugalj	OVDE
Češka: Vladina komisija da izračuna cenu energetske tranzicije	OVDE
Ukrajini potrebni predvidljivi, stabilni zakoni za uspešnu energetska tranziciju - think tank	OVDE
Lista 25 zemalja vodećih proizvođača energije iz uglja	OVDE
Globalna proizvodnja uglja porašće za 3,5% 2021.	OVDE
Zatvaranje TE na ugalj smanjilo više emisija CO ₂ u EU od pandemije	OVDE
EDF gotovo svakodnevno razgovara s Komisijom EU o reorganizaciji	OVDE
IRENA: Rekordnih 260 GW novih kapaciteta OIE instalirano u 2020.	OVDE
Samo tri od 22 evropska energetska kolosa nemaju određen 0% CO ₂ cilj	OVDE
Bukurešt nezakonito pomaže domaćem proizvođaču struje iz uglja?.....	OVDE
Rumunija plaća 30% skuplje ruski gas	OVDE
Gas je novi ugalj s rizikom od izgubljene imovine	OVDE
Sedam EU zemalja obustavlja garancije izvoza fosilnih goriva	OVDE
Gasne elektrane pretekle TE na lignit u emisijama CO ₂ u EU	OVDE
Goldman Sachs ulazi u spekulativnu trgovinu električnom energijom	OVDE
Evropa rizikuje da zarobi 87 mlrd evra u neiskorišćene investicije	OVDE
Analiza: Grčka zbog konkurencije gasovoda, vidi pad uvoza LNG-a	OVDE

Dometi i ograničenja klimatske politike oslonjene na cenu CO₂

BEČ, POSTDAM - Vladine subvencije za energiju dugo su činile ključnu komponentu evropskog okretanja zelenoj ekonomiji, ali novo istraživanje sugeriše da ostavljanje tog tereta na nacionalne budžete možda nije finansijski najefikasnije sredstvo delovanja, prenosi portal **Power Technology**.

Podaci iz EU pokazuju da su ukupne energetske subvencije u bloku dostigle 189,7 milijardi dolara u 2018. godini.

U radu koji je objavio *Bečki univerzitet za ekonomiju i poslovanje* sugeriše se da bi šeme cena CO₂ mogle biti ekonomski prihvatljivije, jer podstiču privatne inovacije u sektoru i mogu pomoći u nadoknađivanju troškova čiste energije unosnim privatnim investicijama, umesto da se oslanjaju na statičnu vladinu podršku.

Iako bi se subvencije u OIE i cene CO₂ mogle smatrati dvema stranama istog novčića, injekcije u OIE kapital izgledaju proaktivniji pristup ubrzanju tranziciji obnovljive energije.

Cena CO₂ nedovoljno stimuliše tehnološke inovacije

Istraživanje *Potsdamskog instituta za napredne studije održivosti* ukazuje da uvođenje sistema određivanja cena ugljenika jeste dovelo do smanjenja emisija u nekim zemljama, ali nije značajno stimulisalo tehnološke promene.

Cene ugljenika, bilo u obliku sistema ograničene trgovine i trgovanja emisijama (ETS) ili poreza na CO₂, smatraju se glavnim instrumentom politike koji je potreban za postizanje cilja Pariskog sporazuma o održavanju porasta globalne temperature ispod 2 ° C.

Neki naučnici sugerišu da je cena CO₂ jedina politička intervencija potrebna za zaštitu klime i da bi dodatni instrumenti klimatske ili tehnološke politike smanjili ekonomičnost i delotvornost klimatske politike, uprkos prvim naznakama da postojeći sistemi nisu pokrenuli značajno smanjenje emisija.

Argument za korišćenje cena ugljenika kao središnjeg instrumenta za ublažavanje emisija je jednostavan: uz cenu ugljenika zagađivači imaju ekonomski podsticaj da odmah smanje emisije. Cenovni signal podstaknuće i razvoj i primenu tehnologija s nižim ili nultim zračenjem, poput obnovljivih izvora energije.

Druga linija argumentacije smatra da mogu postojati ograničenja efikasnosti sistema cena ugljenika. Postizanje ciljeva Pariskog sporazuma zahteva ne samo smanjenje emisije CO₂, već i njegovo potpuno uklanjanje sredinom veka iz energetskog sektora. Za ovo je neophodna potpuna rekonfiguracija energetskog sistema, mobilnosti i industrije koja emituje ugljenik.

Da bi bilo od najveće pomoći, kratkoročno smanjenje emisija mora se uskladiti s jačanjem sposobnosti društva za brzu zamenu svih izvora emisije fosilnih ugljika drugim oblicima energije.

Literatura o tehnološkim tranzicijama sugeriše da faktori koji utiču na pravac i tempo tehnoloških promena prevazilaze same razlike u troškovima: kroz postojeće infrastrukturne sisteme i institucije, društva mogu biti „zaključana“ da koriste tehnologije sa visokim ugljenikom. Ova blokada je pojačana ekonomskim mehanizmima poput smanjenja troškova i povećanja povrata, koji nove tehnologije stavljaju u nepovoljan položaj u konkurenciji.

Potrebne državne intervencije

Efekti preliivanja znače da tržišta teže postizanju neoptimalnih nivoa inovacija, što sugeriše da su potrebne državne intervencije za povećanje stope inovacija.

Dakle, faktori koji nisu relativni troškovi igraju važnu ulogu u početnom usvajanju i kasnijoj difuziji tehnologija bez ugljenika.

To bi značilo da bi čak i uz promene relativnih troškova zbog cena ugljenika, ponašanje na tržištu moglo ostati konstantno, jednostavno zato što su prisutne druge prepreke.

EU poravnava uslove mehanizma graničnog prilagođavanja ugljenika

BRISSEL - Zeleni dogovor Evropske unije - set politika usmerenih na preuređivanje ekonomije Unije tako da dostigne nultu emisiju do 2050. godine - verovatno je najambiciozniji vladin plan ikad predložen za borbu protiv klimatskih promena. Ali košta.

Bar u početku će roba proizvedena u EU biti skuplja od one koja ne podleže propisima o smanjenju emisija, što će lokalna preduzeća učiniti manje konkurentnim u odnosu na svoje globalne rivale. Da bi sprečili kompanije da beže iz bloka, kreatori politike EU osmišljavaju način za kažnjavanje uvoza robe intenzivne ugljenikom. Još čitava zamisao nije detaljnije obelodanjena, ali generalno, evo kako razumeti osnovnu ideju koja stoji iza plana:

Kada je predsednica Evropske komisije Ursula von der Leyen prvi put pokrenula tu ideju u julu 2019. godine, nazvala ju je porezom na CO₂ na granici. Od tada je evoluirao, stekavši novo ime: mehanizam za prekogranično prilagođavanje ugljenika ili CBAM. Iako bi porez mogao naljutiti Svetsku trgovinsku organizaciju (STO), koja ne voli protekcionizam, CBAM može poštediti zemlje koje već naplaćuju emisije CO₂. Prema Svetskoj banci, međutim, trenutno samo petina globalnih emisija podleže cenama ugljenika.

CBAM će najverovatnije funkcionisati poput preslikanog EU sistema za trgovanje emisijama, najvećeg svetskog tržišta CO₂.

U takvom „fiktivnom ETS-u“ uvoznici roba sa intenzivnim emisijama plaćaju naknadu povezanu sa onim što bi morali platiti da su u prvom redu obuhvaćeni evropskim zakonima o smanjenju ugljenika. Cena dozvola za emisije (EUA) u programu ograničenja i trgovine već raste u očekivanju strožih klimatskih ciljeva.

Dizajniranje CBAM-a na način koji će ga učiniti kompatibilnim sa STO-om je teško, ali izvodivo, prema kreatorima politika iz EU. Ipak, postoji još izazova sa kojima se Evropa mora suočiti da bi primenila mehanizam, od političkih pitanja do tehničkih faktora, poput načina određivanja količine ugljenika ugrađenog u proizvod i načina kreditiranja zemalja izvan bloka.

Komisija planira da predstavi nacрте propisa u junu, a šemu će morati da odobre Evropski parlament i države članice da bi postala zakon. Taj proces uključuje pregovore koji mogu trajati i dve godine, što znači da CBAM realno stupa na snagu tek 2023. godine.

Kraj za besplatne EUA

Komisija je više puta naglasila da će uvođenje CBAM-a značiti kraj - ili barem postupno ukidanje - besplatnih dozvola za emisije CO₂ koje se trenutno daju industrijama koje bi se u suprotnom verovatno premestile iz EU; zadržavanje tih dozvola učinilo bi CBAM nespojivim s pravilima WTO-a.

Energetski intenzivna EU industrija, međutim, želi i dodatnu zaštitu od konkurencije spolja i da i dalje dobija besplatne dozvola za emisije CO₂, pa će ovo pitanje biti jedna od najvećih prepreka u pregovorima o konačnom dizajniranju CBAM-a, konstatuje **Euractiv**.

Evropska komisija pravi ustupke u taksonomiji zelenih finansija

BRISEL - Evropska komisija odlučila je da izostavi poljoprivredu, ali je zadržala kontroverzne kriterijume za bioenergiju i šumarstvo u prvoj seriji predloženih implementacionih pravila koja će biti predstavljena u sredu (21. aprila) kao deo taksonomije zelenih finansija EU, piše **Euractiv**.

U nacrtu pravila, koje je Euractiv video, navedeni su detaljni kriterijumi koje ekonomske aktivnosti moraju biti zadovoljene da bi bile označene kao zelene investicije u EU.

Gas i nuklearke ostavljeni za kasnije

Prirodni gas i nuklearna energija pokazali su se najspornijim u raspravi, pošto su zemlje u južnoj i istočnoj Evropi pretile vetom na raniji nacrt gde gas nije bio označen kao „zelena“ ili „tranziciona“ investicija.

Suočena s pretnjom veta, Evropska komisija sada predlaže da se usvoji pristup u dva koraka, koji se bavi manje kontroverznim tehnologijama poput obnovljivih izvora energije (OIE), kao deo prve serije implementacionih pravila, dok gas i nuklearnu energiju ostavlja za kasniju odluku Evropskog parlamenta i država članica EU.

Bioenergija 'više nije označena kao tranziciona'

Međutim, iako za sada izostavlja poljoprivredu, nacrt pravila obuhvata bioenergiju i šumarstvo.

Ovo je veliko pitanje za nordijske zemlje koje se velikim delom svojih energetske potreba oslanjaju na biomasu.

Štaviše, „bioenergija više nije označena kao prelazna i kriterijumi za nju bliže su usklađeni sa važećim zakonodavstvom EU“, kaže se u nacrtu.

Kritičari kažu da je Komisija odlučila da ublaži kriterijume održivosti biomase radi dobijanja podrške nordijskih zemalja. Kako objašnjavaju, komisija se već suočava s ogromnim otporom zemalja poput Poljske i Češke u energetskom delu. Ako uz to izgubi podršku nordijskih zemalja, gubi većinu na taksonomiji u Savetu Evrope.

U Evropi se vodi rasprava o ulozi biomase u borbi protiv klimatskih promena. Iako se biomasa po zakonu EU smatra ugljenično neutralnom, naučnici su upozorili kreatore politike da sagorevanje drva za proizvodnju električne energije može pogoršati klimatske promene.

U svom nacrtu pravila taksonomije, Evropska komisija tvrdi da će se kriterijumi bioenergije prema taksonomiji ažurirati čim EU revidira svoju Direktivu o obnovljivoj energiji, koja će biti prepravljena u junu.

Poljska po nemačkom modelu izdvaja u zaseban entitet energiju uglja

VARŠAVA - Poljska počinje sprovođenje plana restrukturiranja svoje elektroenergetske industrije koja bi izdvojila elektrane na uglj od najvećih komunalnih preduzeća u zemlji, piše **Bloomberg**.

Plan je izradilo Ministarstvo državne imovine po uzoru na uspešno preusmeravanje Nemačke od uglja, rekao je zamenik premijera Jacek Sasin za radio **RMF FM**.

"To je masivan projekat koji uključuje i socijalni dogovor sa sindikatima i trajati do 2050., pošto ćemo godinu dana ranije, 2049., napustiti proizvodnju energije iz uglja," rekao je Sasin, koji je i ministar državne imovine Poljske.

Prema rečima Sasina, cilj je stvoriti zaseban entitet za pogone na uglj koji će „energetskim kompanijama pod državnom kontrolom dati malo prostora za disanje i dobijanje finansijskih sredstava, takođe za nove investicije“.

Razdvajanje i konsolidacija industrije uglja, politika koju je Nemačka vodila posle 2014. godine, pomogla bi komunalnim preduzećima poput PGE i Tauron Polska Energia da očiste svoje poslovanje u skladu sa sve strožim normama EU o emisijama. To bi takođe odvojilo toksičnu imovinu od nadzora investitora na berzi zabrinutih za dobiti od komunalnih usluga.

Poljska će tražiti odobrenje Evropske komisije za povećanje kapitala novog entiteta za proizvodnju energije iz uglja kako bi se izbeglo povećanje cena električne energije za potrošače, rekao je Sasin radiju. U međuvremenu, državne elektroenergetske kompanije moći će da ulažu u čistije izvore energije poput priobalnih vetroelektrana, prirodnog gasa i nuklearne energije, dodao je.

Poljska će subvencionisati TE na uglj, zbog visoke cene CO2

VARŠAVA - Poljska će morati da subvencioniš svoje elektrane na uglj s obzirom na trenutne visoke cene za emisije CO2 kako bi sprečila povećanje računa za domaćinstva, rekao je zamenik premijera i ministar državne imovine Jacek Sasin.

"Danas je s tako naglim rastom prava na emisiju CO2 samofinansiranje energetskog sektora nemoguće i biće potrebne subvencije", rekao je Sasin za javni TV kanal **TVP1**.

"Subvencije će se vršiti tako da, pre svega, bude osigurana energetska sigurnost Poljske, i drugo, kako prosečna poljska porodica ne bi osetila uticaj naglog povećanja cena električne energije", dodao je.

Prema Sasinu, pozivajući se na neke računice stručnjaka, prosečno domaćinstvo bi se na kraju suočilo s rastom cene računa za električnu energiju od 250 PLN (55 EUR) godišnje u narednih nekoliko godina ako Poljska ne bi odobrila takve subvencije.

"Moramo preduzeti ove radnje jer će zaustaviti ovaj trend i omogućiti elektroenergetskim kompanijama ... da obezbede finansiranje za investicije u druge proizvodne izvore: obnovljive izvore energije, ali i elektrane na gas", dodao je zvaničnik.

Takođe je napomenuo da je u ovom trenutku nemoguće odrediti tačnu veličinu podrške.

Nedavno je Sasin rekao da će Poljska tražiti zeleno svetlo od Brisela za ubrizgavanje novog kapitala u svoje elektroenergetske sisteme, tako da neće morati da podiže cene energije za pojedinačne korisnike. Poljska već ima koncept za takav finansijski mehanizam, rekao je Sasin.

Poljska gasom zamenjuje TE na uglalj

VARŠAVA - Upotreba prirodnog gasa u Poljskoj porašće za 80% prema sadašnjim nivoima na 34,3 milijarde m3 godišnje na prelazu decenije, kao zamena za napuštene termoelektrane na uglalj, saopšteno je iz operatora tamošnjeg gasovodnog sistema (OTS) Gaz System, prenosi **Montel**.

Do 2040. potrošnja gasa u zemlji će porasti na 37,5 milijardi m3 godišnje, dodala je kompanija u svojoj najnovijoj prognozi objavljenoj 16. aprila.

Termoelektrane će uvećati sagorevanje gasa sa tri milijarde m3 2020., na 11,6 milijardi m3 do 2030. i 13,8 milijardi m3 2040, dodao je OTS.

Češka: Vladina komisija da izračuna cenu energetske tranzicije

PRAG - Zamenik premijera Češke, Karel Havlíček najavio je 12. aprila formiranje nove vladine komisije koja će biti zadužena da utvrdi „cenu“ i uticaj evropskog Zelenog dogovora na Češku.

Odluka o osnivanju nove komisije za Zeleni dogovor, koja je bila inspirisana prethodnom „komisijom za uglalj“, čiji je zadatak bio da odredi datum postupnog ukidanja industrije uglja, došla je nakon sastanka Havlíčka s predstavnicima poslodavaca i sindikata koji su rekli da Evropska komisija nije predstavila studije efekta dogovora na pojedine države članice.

Prema predstavnicima industrije, međutim, Češka će biti među zemljama EU na koje će najviše uticati Zeleni dogovor i cilj postizanja klimatske neutralnosti bloka.

Prema prošlogodišnjoj studiji američkog konsultanta McKinsey, postizanje klimatske neutralnosti do 2050. godine realno je za Češku, ali bi to koštalo 150 milijardi evra. Zemlja bi morala da zatvori termoelektrane na uglalj i pusti u rad nove jedinice nuklearnih elektrana, uz masovno ulaganje u obnovljive izvore.

Češka vlada oslanja se na sredstva EU, uključujući kohezioni fond EU, Fond pravedne tranzicije i novoosnovani Fond za modernizaciju.

Ukupno bi Češka trebalo da dobije oko 37 milijardi evra u sledećem programskom periodu, uključujući 21 milijardu evra iz Kohezionog fonda, dok bi 30% sredstava EU trebalo da ide na zaštitu klime, piše **Euractiv**.

Ukrajini potrebni predvidljivi, stabilni zakoni za uspešnu energetska tranziciju - think tank

LONDON - Ukrajini je potrebno stabilno i pouzdano pravno okruženje ako želi privući više investicija u sektor energetike, integrisati se s tržištima EU i uspešno se prebaciti na ugljenično neutralnu ekonomiju, smatraju u Dixi Group, vodećem ukrajinskom energetska think tanku.

Da bi postigla svoje ciljeve neutralisanja emisija ugljendioksida, Ukrajina će morati postupno da ukine veći deo svojih kapaciteta na uglalj, koji trenutno iznosi 18 GW.

Najvažnije pitanje je čime će zameniti uglalj i koja će sredstva biti dostupna za izgradnju alternativnih kapaciteta.

Predsjednica DiXi Grupe Olena Pavlenko kaže za **ICIS** da će mnogo toga zavisiti od koraka koje će vlada preduzeti da poboljša funkcionisanje tržišta električne energije kako bi se garantovao ispravan cenovni signal za investitore, kao i od tendera za nove objekte koji će biti organizovani u narednim godinama.

Ukrajina ima neiskorišćene rezerve od preko milijardu kubika prirodnog gasa, neuporediv potencijal bioenergije i priobalskih kapaciteta vetra, ali je njen sektor električne energije prepun problema povezanih sa subvencijama za domaćinstva i neispravnom tarifnom podsticajnom šemom, što je dovelo do nagomilavanja duga od oko 733 miliona evra.

Pavlenko kaže da je zemlji potrebno i funkcionalno pomoćno tržište i tržište kapaciteta električne energije. „Imamo preterani kapacitet u sistemu, iako veći deo nije dostupan, posebno u TE na uglj", rekla je Pavlenko.

Lista 25 zemalja vodećih proizvođača energije iz uglja

LONDON - Prema podacima iz najnovije publikacije Globalni elektroenergetski pregled ([Global Electric Review](#)) klimatske analitičke organizacije **Ember**, proizvodnja uglja pala je rekordnih 4% (-346 TWh) u 2020.

Međutim, uglj ostaje najveći svetski izvor energije, generirajući 34% globalne električne energije u 2020. godini (8.736 TWh).

Kao najintenzivniji izvor električne energije, energija iz uglja mora svake

godine padati za 14% da bi svet ostvario nulu emisija CO2 do 2050. To znači da zemlje OECD-a moraju prestati sa sagorevanjem uglja do 2030. godine, a ostatak sveta do 2040, navodi Ember.

Ovaj nezavisni analitički centar objavio je listu 25 vodećih zemalja prema ukupnim teravat-satima (TWh) električne energije proizvedene iz uglja 2020. godine.

Četiri vodeće države - Kina, Indija, Sjedinjene Države i Japan - odgovorne su za više od tri četvrtine svetske proizvodnje električne energije iz uglja.

Slede Južna Koreja, Južnoafrička republika, Indonezija, Rusija, Vijetnam, Australija, Nemačka, Tajvan, Poljska, Turska, Kazahstan, Malezija, Filipini, Kanada, Ukrajina, Tajland, Češka, Pakistan, SRBIJA, Brazil i Izrael.

Kina je ostala na vrhu, odgovorna za 53% globalne proizvodnje električne energije iz uglja u 2020. godini. To je bila jedina zemlja u G20 koja je zabeležila veliki porast proizvodnje uglja 2020. godine.

Najveću promenu zabeležila je Nemačka, koja se sa sedmog mesta 2019. godine spustila na 11. mesto 2020. godine - sada ispod Indonezije, Rusije, Vijetnama i Australije. Proizvodnja energije iz uglja u Nemačkoj pala je za 22% (-37 TWh) na godišnjem nivou. Međutim, i dalje ostaje najveća evropska država u proizvodnji energije iz uglja. (76%, 6.626 TWh).

Globalna proizvodnja uglja porašće za 3,5% 2021.

LONDON - Posle pada proizvodnje uglja u svetu za 2% u 2020. godini zbog okolnosti izazvanih pandemijom, uz smanjenje globalne potražnje za termalnim ugljem za 3,5%, proizvodnja bi trebalo da se ove godine oporavi za 3,5% na 8 milijardi tona, navodi **GlobalData**, vodeća kompanija za podatke i analitiku.

S obzirom na to da je američka industrija uglja već uzdrmana visokim proizvodnim troškovima i niskim cenama prirodnog gasa, na proizvodnju zemlje ozbiljno je uticala pandemija COVID-19, pri čemu su ključne kompanije zaustavile svoje poslovanje kao deo preventivnih mera. Pored toga, pad domaće potrošnje, kao i potražnje na izvoznom tržištu uticali su na proizvodnju iz Indonezije i Rusije.

Očekuje se da će globalna proizvodnja uglja rasti kumulativnom godišnjom stopom rasta - CAGR (pokazuje koliko će investicija porasti ako bude rasla konstantnim tempom) od 2,3% između 2021. i 2025. godine, da bi 2025. dostigla 8,8 mlrd tona.

Dok će proizvodnja termalnog uglja imati relativno marginalni CAGR od 2% i dostići 2025. godine 7,55 milijardi tona, predviđa se da će metalurški uglj zabeležiti snažniji rast od 4,2% godišnje, sa 1,22 milijarde tona u 2025. godini.

Zatvaranje TE na uglj smanjilo više emisija CO₂ u EU od pandemije

HELSINKI - Emisije iz elektroenergetskog sektora u deset najvećih evropskih ekonomija do 31. marta pale su za 7% u godini, a najveći deo smanjenja podudara se sa zatvaranjem elektrana na uglj, prenosi **Bloomberg**.

Španija je prošle godine zatvorila sedam od svojih 15 TE na uglj, što je doprinelo padu od gotovo četvrtine godišnjih emisija iz proizvodnje električne energije. Španija je ostvarila najveći realni pad od deset najvećih ekonomija u Evropi, pokazuju podaci finske kompanije za energetska tehnologiju Wartsila Oyj.

Potrošnja električne energije u celoj Evropi opala je prošle godine za oko 3% zbog efekata ograničenja povezanih s pandemijom što je pomoglo smanjenju emisija.

EDF gotovo svakodnevno razgovara s Komisijom EU o reorganizaciji

PARIZ - Izvršni direktor Electricite de France, Žan Bernar levi (Jean-Bernard Levy), rekao je da je neophodno izraditi plan reorganizacije najvećeg francuskog proizvođača električne energije i da se razgovori s Evropskom komisijom nastavljaju gotovo svakodnevno.

"Razgovori se odvijaju praktično svakodnevno", rekao je Levi 10. aprila za radio **France Inter**. "Biće plan, a hoće li se to dogoditi sada ili ne, zavisi od više stvari, uključujući razgovore s Briselom."

EDF se već dugo žali da mu regulisana cena prodaje nuklearne energije rivalima na tržištu ne dozvoljava da finansira sve veće troškove održavanja reaktora i ulaganja u obnovljive izvore. Traži saglasnost Evropske komisije za višu cenu ukupne nuklearne proizvodnje, kako bi mogla bolje da konkuriše u Evropi dok druge komunalne kompanije šire tržišni udeo, a naftne kompanije ulaze u prostor čiste energije.

S druge strane, sindikati EDF-a protiv se takozvanom Herkules planu menadžmenta, koji smatraju demontiranjem kompanije.

Levi odbacuje te tvrdnje i kaže da je zadržavanje EDF-a kao jedinstvene integrisane grupe unutar crvenih linija kojih se menadžment drži u raspravi. Plan bi mogao uključiti izdvajanje sa berze nuklearnih i hidroenergetskih delova EDF-a, koji bi bili u potpunosti u vlasništvu države, dok bi ostala izlistana proizvodnja energije iz obnovljivih izvora, piše **Bloomberg**.

IRENA: Rekordnih 260 GW novih kapaciteta OIE instalirano u 2020.

ABU DABI - Rekordnih 260 GW novih kapaciteta obnovljivih izvora energije (OIE) instalirano je u svetu 2020., uprkos pandemiji, što je premašilo rast u 2019. godini za 50 %, pokazuju podaci Međunarodne agencije za obnovljivu energiju (IRENA).

IRENA u izveštaju [Renewable Capacity Statistics 2021](#) pokazuje više od 80 odsto svih novih postrojenja za proizvodnju električne energije instaliranih prošle godine proizvodi energiju iz OIE.

Na kraju 2020. globalni kapacitet OIE iznosio je 2.799 GW, a hidroenergija i dalje predstavlja najveći udeo (1.211 GW) iako je solarna i vetar sustižu. Ta dva izvora OIE dominirala su proširenjem kapaciteta u 2020. sa 127 GW (solar) i 111 GW (vetar) novih instalacija.

Povećani udeo OIE delimično se može pripisati stavljanju van pogona elektrana koje proizvode energiju iz fosilnih goriva u Evropi, Severnoj Americi i po prvi put u Evroazijskom regionu (Jermenija, Azerbejdžan, Gruzija, Ruska Federacija i Turska). Ukupni dodaci postrojenja na fosilna goriva pali su sa 64 GW u 2019. na 60 GW u 2020. godini.

Samo tri od 22 evropska energetska kolosa nemaju određen 0% CO2 cilj

LONDON - Analiza S&P Global Market Intelligence pokazuje da su sve, osim tri, od 22 najveće elektroenergetske i gasne kompanije Evropi postavile sebi ciljeve dostizanja neto nultih emisija u proizvodnji, a mnoge su već napravile značajne korake tome.

Međutim, mnoge kompanije i dalje imaju poslovne profile sa visokim udelom ugljenika. Direktne emisije pet najvećih zagađivača u sektoru veće su od ukupnih emisija Italije, osme po veličini ekonomije na svetu, piše **S&P Global Platts**.

Privremeni ciljevi

Iako je dugoročne klimatske ciljeve kompanija teško uporediti i često ne uključuju sve njihove emisije gasova staklene bašte, većina je postavila i privremene ciljeve odobrene Inicijativom Naučno zasnovani ciljevi ([Science Based Targets Initiative](#)), koja procenjuje ciljeve smanjenja emisija kompanija u odnosu na Pariski sporazum.

Deset najvećih evropskih proizvođača električne energije već je smanjilo svoje direktne emisije za više od trećine u proseku između 2015. i 2019. godine, prema najnovijim podacima dostupnim iz Platts-ove analitičke firme Trucost.

Međutim ti procenti se unutar grupe konkurenata široko razlikuju.

Kompanije poput italijanskog Enela i španske Iberdrole već su zatvorile većinu svojih elektrana na ugalj, kako u Evropi, tako i drugde.

Ostali proizvođači električne energije smanjili su svoj ugljenični otisak još dramatičnije, prodajom ili brisanjem svojih podfirmi sa intenzivnim emisijama.

Postoje i izuzeci

PGE, najveća državna elektroenergetska kompanija u Poljskoj, zabeležila je rast emisija tokom petogodišnjeg razdoblja. Finski Fortum zauzeo je mesto broj 3 na listi najvećih direktnih emitera akvizicijom nemačkog Unipera.

Analiza Trucosta fokusira se samo na direktne emisije, poznate kao Obim (Scope) 1, koje se za komunalne kompanije uglavnom odnose na CO₂ stvoren izgaranjem uglja, gasa i drugih goriva u njihovim elektranama.

Mnoge kompanije, na primer one koje trguju i prodaju velike količine prirodnog gasa ili drugih goriva, takođe imaju velike takozvane emisije Obima 3 koje su stvorili njihovi kupci, a koje ponekad premašuju one iz njihovog sopstvenog poslovanja.

Više od polovine kompanija manje je uspešno smanjilo intenzitet ugljenika u svom ukupnom portfelju, mereno direktnim emisijama kao delom prihoda, nego što je smanjilo apsolutne emisije, pokazuju podaci Trucosta.

Iako mnoge kompanije još uvek imaju izazovan put da dođu do CO₂ neutralnosti, Alberto Gandolfi iz Goldman Sachsa ocenjuje da će biti prisiljene ići do kraja, podstaknute ekonomijom, ekološkom politikom i pritiscima zelenih investitora. "Prelaz će se dogoditi, tačka", kaže on.

Bukurešt nezakonito pomaže domaćem proizvođaču struje iz uglja?

BUKUREŠT - Rumunska vlada je vanrednom uredbom potpisanom 31. marta dodelila državnu pomoć gubitaškom proizvođaču električne energije CE Oltenia u iznosu od 241,4 miliona evra. Uredba dolazi pre konačnog mišljenja Evropske komisije o planovima izvršne vlasti za spašavanje nesolventnog proizvođača energije iz uglja, objavio je Greenpeace.

Rumunski ministar energetike Virgil Popescu ranije je najavio planove za odobravanje premostnog zajma. Uredba, međutim, predviđa državnu pomoć - zajam koji se pretvara u bespovratna sredstva posle uspešnog završetka plana restrukturiranja, ili mora biti vraćen ako zajmoprimac ne ispuni ciljeve plana.

Državna kompanija CE Oltenia, doskora jedan od vodećih rumunskih proizvođača električne energije, suočava se s visokim troškovima generiranim cenom dozvola za emisije CO2. Kompanija je pripremila plan restrukturiranja i dekarbonizacije i poslala ga Evropskoj komisiji na pregled i odobrenje.

Međutim, preliminarni pregled plana Oltenije nije bio pozitivan, zbog čega je za očekivati da Brisel proglasi uredbu rumunske vlade kao pršenje EU zakonodavstva, prenosi **Romania-Insider**.

Rumunija plaća 30% skuplje ruski gas

BUKUREŠT - Rumunija je platila gotovo 60% više od bilo koje druge zemlje u Evropskoj uniji za uvoz ruskog gasa, prenosi u sredu **Profit.ro**.

Za razliku od ostalih evropskih zemalja, Rumunija nema dugoročni ugovor o snabdevanju sa Gaspromom i uvozi gas samo u zimskim mesecima.

Rumunija je, takođe, drugi najveći proizvođač prirodnog plina u EU. U 2020. godini proizvedeno je 9 milijardi kubnih metara, milijardu više nego godinu ranije, ali i dalje mora da uvozi gas iz Rusije, jer godišnje troši oko 11 milijardi m3.

Prema izveštaju koji je objavila Direkcija za energetiku Evropske komisije, prosečna cena koju je Rumunija platila za gas Gaspromu bila je 16,75 evra / MWh. To je preko 6 eura / MWh više od evropskih zemalja koje su potpisale ugovore s ruskim proizvođačem.

Gas je novi uglj s rizikom od izgubljene imovine

LONDON - Prirodni gas pada u nemilost kod investitora i komunalnih preduzeća bržim tempom nego što je to bio slučaj sa ugljem, zatičući neke proizvođače električne energije nesvesne tog rizika zbog koga bi mogli ostati sa milijardama promašenih investicija, piše 18. aprila **Bloomberg**

Citigroup i JPMorgan Chase su među bankama koje su ojačale svoja ograničenja finansiranja

termoelektrana na uglj pod pritiskom akcionara, a očekuje se da sledeći bude gas. Direktori nekih zapadnoevropskih kompanija kažu da se već muče s prodajom elektrana na gas.

"Ako imate nekoga ko je spreman da ponudi dobru cenu za naše elektrane na gas u Španiji, spremni smo za prodaju", rekao je Jose Ignacio Sanchez, izvršni direktor u elektroenergetskom gigantu Iberdrola. "Mi ih ne nalazimo".

Postepeno ukidanje gasa u proizvodnji električne energije samo je prvi korak. Smanjivanje upotrebe goriva u grejanju, transportu i industriji nanelo bi veću potencijalnu štetu, napominje Bloomberg.

U Italiji se planira izgradnja 14 gigavata novih gasnih kapaciteta uglavnom za zamenu uglja, prema Carbon Tracker Initiative.

Najveća komunalna firma u Evropi, Enel, globalno je veliki proizvođač obnovljive energije. Ipak, oko 40% instaliranih kapaciteta kompanije, od ukupno 88 gigavata, čine uglj, nafta i gas, mada italijanska kompanija planira da smanji proizvodnju energije iz uglja za 74% 2022.

Uprkos trendu postupnog ukidanja elektrana na gas, Enel ima planovima izgradnju novih elektrana na to gorivo, piše **Bloomberg**.

Sedam EU zemalja obustavlja garancije izvoza fosilnih goriva

PARIZ - Sedam evropskih zemalja, uključujući Nemačku, Francusku i Britaniju, obavezali su se da obustave javne izvozne garancije za projekte fosilnih goriva, saopštio je u utorak francuski ministar finansija Bruno L Mer (Le Maire).

Infrastruktura za uglj, naftu i gas tradicionalno kod mnogih zemalja čini veliki deo portfelja javnih agencija za finansiranje izvoza, koje garancijama podržavaju izvozne poslove koje podržava država i osiguranje od gubitaka u inostranstvu.

Ostale četiri države koje podržavaju inicijativu su Španija, Holandija, Danska i Švedska.

Britanija, Francuska i Švedska već su iznele planove za zaustavljanje izvoznih garancija za sektor fosilnih goriva, dok ostale zemlje u grupi tek treba da odluče koliko će brzo postupno ukidati svoju podršku, piše **Reuters**.

L Mer je dodao da se nada da će se administracija američkog predsednika Džoa Bajdena pridružiti grupi, koja zajedno čini 40% izvoznog finansiranja među zemljama OECD-a.

L Mer je takođe rekao da će se sedam zemalja obavezati na podršku klimatski prihvatljivim projektima i transparentnost u svojim politikama finansiranja izvoza

Gasne elektrane pretekle TE na lignit u emisijama CO2 u EU

BRISSEL - Gasne elektrane pretekle su lignit 2020. godine i postale najveći pojedinačni izvor emisija u elektroenergetskom sektoru, prema novoj analizi energetske think tanka **Ember**.

Analiza, objavljena 16. aprila, temelji se na podacima koje su objavile energetske kompanije obuhvaćene EU-ovom šemom trgovanja emisijama, koja određuje cenu svake tone CO2 emitovane iz više od 10.000 velikih industrijskih postrojenja.

Pokazao je kontinuirani trend smanjenja emisija iz elektrana na lignit i na kameni uglj, koje su prošle godine opale za 23%, odnosno 27% u odnosu na 2019. godinu.

"Pad emisija lignita u 2020. godini značio je da su - po prvi put - elektrane na gas pretekle elektrane na lignit da bi postale najveći akter u evropskom elektroenergetskom sektoru u EU ETS-u", navodi Ember.

Evropske elektrane na gas ispustile su 236 miliona tona CO2 2020. godine, više od lignita (205 mt) i kamenog uglja (154 mt), prema podacima koje je prikupio Ember. Prošle godine elektrane na gas predstavljale su 33% emisija u elektroenergetskom sektoru u EU ETS-u, prema samo 16% u 2013. godini.

Goldman Sachs ulazi u spekulativnu trgovinu električnom energijom

NJUJORK - Kako proizvodnja električne energije postaje decentralizovanija zahvaljujući obnovljivim izvorima poput vetra i sunčeve energije, javlja se nova potreba za mrežama koje mogu agregovati tu energiju i distribuirati je po potrebi. Te su mreže poznate kao virtualne elektrane (VPP), a portal **eFinancialCareers** piše u četvrtak da se finansijski kolos sa Vol Strita, Goldman Sachs priprema da uđe u igru.

Goldman Sachs | TRANSACTION BANKING

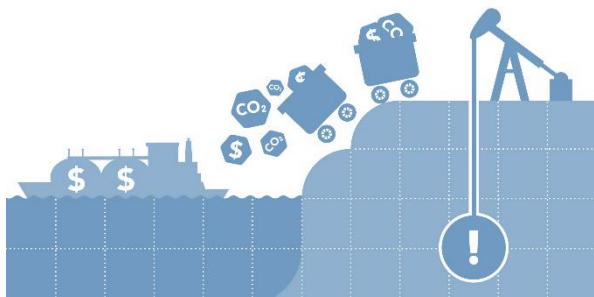
Krajem prošle nedelje, Goldman je najavio stvaranje nove platforme koja će omogućiti investicionoj banci da uđe u posao kupovine i prodaje električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora. Mnogo je nesigurnosti u snabdevanju obnovljivim izvorima energije, a samim tim i "velike nestabilnosti na tržištu", kaže Goldman.

"Volatilnost podrazumeva da tu ima novca koji se može zaraditi. Još se ne bavimo ovim poslom i želimo ga izgraditi", navodi Goldman se u oglasu za posao tehnološkog direktora novog odeljenja, napominjući da kompanija namerava da izgradi novu "automatizovanu platformu za obnovljive izvore energije" ili VPP, sa sedištem u Londonu.

Evropa rizikuje da zarobi 87 mlrd evra u neiskorišćene investicije

LONDON - Evropa već gradi ili planira investicije u vrednosti od 87 milijardi evra u gasovode i LNG terminale, što se može pokazati kao krajnje rizično ulaganje, nespojivo sa ambicijom da se emisije u EU prepolove do 2030. godine, navodi se u novom izveštaju objavljenom 8. aprila.

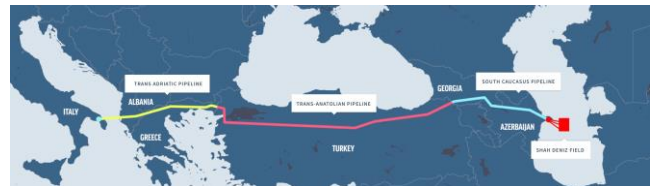
Prema Evropskoj komisiji, potrošnja fosilnog gasa mora pasti 36% od 2020. do 2030. godine, a planirane javne i privatne investicije programirane su na rastu potražnje za gasom od 35% u odnosu na trenutni uvozni kapacitet.

Ako se sprovedu investicioni planovi, EU rizikuje da se zaključa u zagađujuću budućnost ili, u suprotnom, izgubi milijarde na infrastrukturi, čiji je životni vek oko 50 godina, a u jednom momentu se neće više moći koristiti, upozorava se u izveštaju think tanka Global Energy Monitor.

„Kada pogledamo klimatsku hitnost i budžete ugljenika, koji su globalno preostali, a takođe i u EU, u osnovi nema prostora za nešto što bi gasna industrija nazvala „energetskom tranzicijom“-glatkom tranzicijom koja traje nekoliko decenijama“, konstatovao je Klod Turmes, luksemburški ministar energetike.

Analiza: Grčka zbog konkurencije gasovoda, vidi pad uvoza LNG-a

ATINA - Snabdevanje LNG-om za Grčku u prvom tromesečju 2021. više se nego prepolovilo na godišnjem nivou, zbog početka isporuka azerbejdžanskog gasa Južnim gasnim koridorom i isporuka ruskog gasa preko Turske, piše **Platts**.

Prema podacima S&P Global Platts Analytics, grčki uvoz LNG-a u Q1 iznosio je 360 miliona kubika ekvivalenta gasa, prema 970 miliona m³ u istom periodu 2020. godine.

Primetno je izostao bilo kakav teret iz SAD-a, koji je 2020. godine isporučio ukupno 1,47 milijardi kubika ekvivalenta gasa Grčkoj, što ga je učinilo najvećim grčkim dobavljačem LNG-a.

Spot cene LNG-a ekstremno su oscilirale tokom protekle godine, da bi se sada normalizovale, ali su i dalje relativno visoke, što snabdevanje gasovodima iz Rusije, Azerbejdžana i re-eksporta iz Turske čini konkurentnim.

Ugovoreno je da DEPA uzima milijardu kubika godišnje iz Azerbejdžana, iako su zalihe trenutno u fazi povećanja.

Uvoz ruskog gasa, koji se sada isporučuje u Grčku preko Turske i Bugarske, putem gasovoda TurkStream, trenutno iznosi u proseku oko 7 miliona m³ / d, što bi na godišnjoj osnovi značilo uvoz od 2,6 milijardi kubika.

DEPA ima dugoročni ugovor s Gaspromom do 2026. godine. Gasprom je u junu 2020. godine takođe potpisao dugoročni ugovor o s grčkom industrijskom grupom Mytilineos za uvoz ruskog gasa do 2030. godine.

Informacije objavljene u ovom Biltenu ne treba nužno tumačiti kao opredeljenje AERS prema temama kojima se bave
Selektovao i uredio Dušan Daković – dusan.dakovic@aers.rs